

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av fynd vid Vasabron Göteborg 216 - 1690-tal eller 1850?

Hansson, Anton; Linderson, Hans

2016

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Hansson, A., & Linderson, H. (2016). *Dendrokronologisk analys av fynd vid Vasabron Göteborg 216 - 1690-tal eller 1850?* (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2016:59). Lund University.

Total number of authors:
2

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

LUND UNIVERSITY

DEPARTMENT OF QUATERNARY GEOLOGY
KVARTÄRGEOLOGISKA AVDELNINGEN
HANS LINDERSON

15 december 2016

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2016:59
Anton Hansson & Hans Linderson
DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV FYND VID VASABRON
GÖTEBORG 216 – 1690TAL ELLER 1850?

Uppdragsgivare: Tom Wennberg, Göteborgs Stadsmuseum, Norra Hamngatan 12, 41114
Göteborg. 031-3683611

Område: Göteborg **Prov nr:** 15618-15619 **Antal sågprov:** 2

Dendrokronologiskt objekt: Möjligen 100 meter mellan proven

Resultat:

Dendro nr:	Provbeskrivning	Trädslag	Antal år (2 radier om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår V(vinterhalvåret) E (efter)	Precision med lägre säkerhet
15618	Stora provet	Tall	25	W	Ej datering	-	-
15619	Lilla provet	Tall	203	Splint ej säker ej W	1760	E 1760	1760-1860

Kommentarer till ovanstående resultattabell

Det lilla provet innehåller 203 årsringar. Det saknas cirka 100 år till mörken. Vidare skall det läggas ett antal år för trädet att nå provtagningshöjden. Med hänsyn till resultatet, så bör det finnas cirka 90 år utanför den yttersta årsringen i provet. Således bör trädet som "det lilla provet" är taget ur vara över 400 år gammalt!

Det är ett av de träd med högsta egenåldern som har provtagits för vårt laboratorium från Göteborgsområdet. Området, **nordöstra Värmland eller sydvästra Dalarna**, är den mest sannolika källorten för virket.

Det dateras till **efter 1760**. Provet är taget med en grov hållborttyp, det är därför svårt att bedöma avståndet till vankant/bark (den sist bildade årsringen). Virkets tätvuxenhet kan tillåta ett stort antal saknade årsringar. Det är därför inte underligt om det saknas 90 år i provet så att provet representerar en konstruktion från år 1850.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare, Lunds Universitet

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

I kolumnen längst till höger har även en mer vågad och mer preciserad datering redovisats.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Proverna kommer att ingå i RAÄ´s arkiv och förvaltas av laboratoriet

Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare

Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund

E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se Tel: 046-2227891